

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Effectus sacræ eloquentiæ plane admirabiles. Capvt XVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

Scholasticis
ueris

abrepti, beatarum mentium vitam æmulantur? Qui liberalibus disciplinis vehementius incumbunt, quàm qui hoc ex Dei moderato-
ris consilio faciunt, qui virtutem, & scientiam suum patrimonium ducunt, qui in Christiani nominis luce, & florentissimis orbis terrarum scholis assiduo versantur, qui diligentia sunt ita contenta, & flagranti, & auda, ut nullum diem, sine nobili diuinæ illius supellectilis accessione præterfluere, atque excedere patiantur? Exinde quæ diu in hac umbratili vita studijs impalescentes sunt meditati, iam matura, & miti suauitate decocta, deferant in publicum, exercitatione continua, labore pertinaci, fructu copioso, ostentatione nulla.

Et si quæ vitimo loco commemorari præmia experiantur, quibus exstimularis inardescat animus, num tandem magnum, & munificum, & Deo dignum palmarium est salus animarum?

Eloquentiæ
sacram do-
core est imi-
tari Chri-
stum.

Quanta, & quam suavis est gloria, in Dei famulatu esse, Deo in procuratione humanæ salutis inseruire. Deo militare, cuius vim, & arma inferorum potestates pertimescant. Quid aliud Christus fecit in terris: quid Apostoli? quid Martyres: quid tot Doctorum cœtus fecere? Quid magnificentius, quam bellum gerere cum vitijs: Daemonium vires infringere, percurrere iniquitates animis iam molitis, atque subactis inferere sapientiam, quæ in æternam frugem adolescat: Quid optatius, quam iuuentutis ingenia hoc virtutum succo imbueri, quam illa candida nobilissima pubis examina, castissimis disciplinis excolere, & prima face surgentes in hac ætatula virtutes deosculari, quàm corrobora-
rata iam honestatis laude firmatos continere, quam pauperibus solatio, diuitibus ornamento, ignaris luci, doctis gratiæ, omnibus esse subsidio? & alios quidem adhuc in terris ad pietatem confirmare, alios parturire, alios in cœlum iam præmississe?

Prætorum
honos in
dne orandi-
anda inuen-
iunt.

Quis non malit inter hæc magnarum artium decora, quam inter rosas smois?

Effectus sacra eloquentia plane admirabiles.

CAPVT XVII.

AT verò cum eloquentiæ maiestatem ex rebus gestis ab oratoribus, fructuque copioso in Rempub. & in omne genus hominum deriuato, tum etiam, ex splendidissimis in profliganda improbitate virtutibus, metiri etiam oporteat: Verendum est credo ne corona Ctesiphontis tam ambitiosa, & superfluenti oratione petita, aut vibrata, tam infœci semper exitu in Philippum Regem fulmina, aut Catilina, non tam Cicero-
nis eloquentia, quam C. Antonij armis iugulatus, aut male diuina Philippica effera-
tione Anronius, aut post damnationem superuacanea oratione detentus Milo, in comentionem cum illo glorioso cœlestis eloquentiæ fructu veniant.

Eloquentia
sacra non est
comparanda
cum elo-

Hæc bœmus certe, quæ opponamus magnificentiſſima rerum spectacula, ab oratoribus Christianis iij que non ferro, & terrore succinctis, sed innocentia, an ore, beneuolentia fretis edita, expugnatos Reges, refractas potentium virorum libidines, vires victas, Pro-
uincias miti eloquentiæ fumine cunctis, peragratas non tam passibus, quam victorij nationes, nouos, & antea illibatos mundos ad fidem Catholicam adductos.

loquentia
rationem
Romani

Nondum Christi Apostolos loquor, de concionatoribus Catholicis dico, qui vacijs temporibus floruerunt, vicerunt opera gigantum, fluentem in se negotiorum molem exceperunt, exceptam fortissime sustinuerunt, sustentatam cum laude, & gloria gesserunt, immutarunt peruersissimos rerum status, obtruserunt frementibus infœci, flagitijs castimoniam, rapinis charitatem, in pietati religionem, perditæ, ac perestigiatæ licentiæ disciplinam. Dederunt rebus nouis auctoritatem, pondus antiquis, obsoletis nitorem, obscuris lucem, facti citis gratiam, dubijs fidem, omnibus vero ordinem, atque naturam.

Concina-
tores Catho-
lici quibus
faciunt.

Video quantus hic mihi ad dicendum campus aperiat, sed non excutiam quantum poterò, tum quod ista sint aliorum iam pressa vestigijs, tum quod in t. m. spectabili luce sint posita, ut nullum recessum, nullam obuios-

nis ymbra admittant. Etenim per Deum immortalem ! quis decem Oratores Atticos, cum vno Atheniensium ciue beatissimo (inquam) illo sene Arcopagita comparare audeat: qui postquam repudiatis suae gentis erroribus Christi fidem complexus est, vidit, quid interesset inter ymbra, & solem, inter fumos, & ignem, inter vanitatem eloquentiae, & soliditatem sapientiae. Denique inter Demosthenem, & Paulum, inter Platonem, & Christum: Seclusam, quam tenebat inter modicæ vrbis muros eloquentiae, velut aquilam miratus est ingenti quodam torrente rerum caelestium absorberi, & in ignotos terrarum orbis fecundissimo partu refundi.

D. Dionys.
Arcopagita
quantū superet orator
Atticos

D. Dionys.
Arcopagita
genia praecleara ob eloquentiam
sacra.

Irrigauit Graeciam, asperit Italiam, penetrauit in Galias, vrbes florentissimas cepit, non machinis, sed doctrinae suauitate, Martis simulachra, quæ in illo suae vrbis sacratio coluerat confregit, atque committit, agrestes hominum sensus mitigauit, aspera dedolauit ingenia, superstitiones nefarias, execrabilis ritus, Thyestæas epulas, & tot vagos concubitus implexos per incertum fortis vi sapientiae discussit, instruxit Deo altaria, tēpla dedicauit, candidatam fidelium plebem, magnæ gentis primitias Christo aggregauit, ea demum, quæ gesserat suo cruore, quasi cera vltus, & sigillo, gloriosus triumphator ob signauit, Vir, & viae flore, & mortis gloria, & seripiorum maiestate cū paucis comparandus.

Quid deinde sanctus Remigius, Galliarum quoque nostrarum sanctissimus, & felicissimus sidus, cum esset à puero magnarum artium instructus discipulis, annum agens, vigesimum secundum, Rhemensis Ecclesiae gubernacula suscepit, & is adolescens numerosissimam, atque bellicosissimam gentem demulcere cepit, sensimque ab illa morum asperitate, & haud tractabili quodam ingenij rigore, ad Christianam religionis mansuetudinem, decusque pellicere. Quantum fuisse puras sanctissimi viri trophæum, cum inter latissimam primariæ tunc vrbis faciem, pictorum stragulorum nitore, nouaq; cultus gratia reudentem, Clodouæum Regem, non iam Martij spiritus vigore terribilem, sed suauissimo religionis sensu delibutum, ad saluberrimos baptismatis fontes duceret, quantæ, scilicet maiestatis illa verba fuerunt. *Miris deponere colla Sicambe, adora, quod in eandem, incende, quod adorasti, cum*

b. Remigij
admirabile
potentia ad
vincendum
Clodouæum
Regem.

è vestigio tantus Rex, & tam ferox purpuratas ceruices Christi iugo submisit, cum sui exemplo traxit populos innumerabiles, & ad simile factum, similemque virtutem posteros, per tot labentium seculorum curricula propagauit, qui Christianissimi vere terrarum Reges, pro huius nominis gloria tam saepe arma tulerunt, & gentes barbaras non minus luce virtutum, quam fulgore gladiatorum teruere.

Quod si etiam in perexiguis seminibus, vbi in concipientem, comprehendentemque naturam inciderint tota vis est, & spes magnarum arborum, quantam censes fuisse magni illius Oratoris gloriam, qui in Clodouæo, non vnius vrbis, aut prouinciæ, sed amplissimæ gentis primitias consecrauit: Multum profecto debet Francia Clodouæo, qui istius florentissimi regni, tam parua cunabula, magna incrementorum accessione locupletauit: Plus debet Remigio, qui Clodouæum Christianæ religionis ritibus imbuit, sine qua, quid sunt imperia terrarum, nisi speciosa latrocinia?

Plus sancto
Remigio
debet Fran-
cia quam
Clodouæo.

Longum esset ire per singulos, ex vno cæteros facile cognosces, nunquam in minutulis controuersijs sacri luserunt oratores, vnus is semper ludus fuit totas adiungere Christo nationes, & tot oras lustrare terrarum, quot solis appulsu, & radijs accenderentur.

Posteriora, iam loquor sæcula AVGVSTINVS à Gregorio Pontifice cum quatuor duntaxat Monachorum comitatu, missus in Angliam, totâ illam regionem quam tot expeditionibus bellorum populus Romanus frustra saepe tentauerat, intra paucos annos Christo vicit, & ipsum Etelbertum Regem, cum suis popularibus adiunxit Ecclesiae.

D. August.
quid fecerit
sua eloquentia.

Eodem successu LAMBERTVS Tessandriani Germaniæ, VILFREDVS Hollandiam, & Frisiam, SVITBERTVS Saxoniam occupauit, & iisdem armis delicit. At BONIFACIVS cum iam puer quinquennis Deo militare cepisset, florentissima tandem gloria concionator euasit, & à Gregorio secundo missus in Germaniam iam libatam, Frisiam, Thuringiam præterea, atque Hassiam subegit, & in hoc gloriosissimo rerum cursu Moguntinò Archiepiscopatu ornatus, eloquentiæ laureis, martij palmam adiecit. Haud ita multo post ANSGARIVS cum tribus socijs ex monasterio Colbitensi in Gallia, Belgica, Daciam, Suetiam, Gottiam, Grolandiam,

Yyyy 2

diam, cum latissimo fructuum prouentu peragravit.

Adalberii gesta propter eloquentiam.

ADALBERIVS ex Pragensi Archiepiscopo, Callinensis Monachus, vna cum Gaudentia fratre profectus in Pannoniam, totam illam gentem duram, antea, & ferocem mitioribus Euangelij præceptis imbuit, Geisam Regem ad Christum conuertit, mox digressus ad Sarmatas Russis, Lituanis, Moschis, Prusianis, Polonis denique, & eorum Regi Boleslao fidei promulgauit, qua in melle animarum, vit sanctissimus, ad stipitem alligatus, septemque hastis confixus martyrij, toties audum spiritum in martyrio profudit.

Hum. Veritas quid sua lequentia, se erit, erga dicentiam.

Quid dicam de HVMBERTO, qui Constantiopolim à Pontifice legatus, v. Graecorum Schisma confutaret, Nicetam erroris propugnatorem, coram ipso imperatore Constantino acerrimè, vehementissimeque vexatum, eo compulsi, vt librum, quem contra fas scripserat flammis sulcasset.

Quid de HIERONYMO AESCVLO, qui eadem legatione functus, Imperatori, & genti nostræ religionis veritatem persuasit, secamque quadraginta ex proceribus ad sacros Pontificis pedes, ipsumque adeo concilium, quod tunc Lugduni frequens habebatur, insigni omnium admiratione perduxit.

Quid de Ioanne Capistrano, qui vna excursionem duodecim infidelium milia ex ipsis pene inferoriam faucibus eripuit?

Quid de octo Franciscanis, qui in Hungaria non pluribus diebus, quam quinquaginta, ducenta capuum millia in Ecclesie septa compulerunt? Possem tibi, & istius minimæ societatis, per tot diuersa sui gentis affixa sempiterni numinis tholo, commemorare

Quid societatis in se, erga animarum salutem se agit.

spolia, tot in Europa, atque Asia congressus, tot pugnas, tot victorias, & pacatam Japoniam, & Sinam inter horribiles habitam custodias, & tot menses Orientis, tot vtriusque mundi decora, nisi ipsa rerum claritas, & multitudo, quæ alij, plerumque versificari solet, huius vnus obesset laudibus, & omnem vim orationis absorberet. Nam tot monumentis istius societatis hominum claruit industria, quot plagæ Solis ortu, atque occasu iustrantur, vt ignotum Soli cum lucum esse oporteat, qui illorum laboribus fuerit ignotus.

Sed ecce tibi duo præ oculis viri, qui omnem admirationem superarunt, Bernardus, & Vincenius. Horum alter in illa formide-

lofi schismatis flammâ, qua Christianis orbis deflagrare cœperat, iustravit prouincias, intercessit hominum iniquitatibus, restitit audaciæ, oppressit furorem, infectam reddidit, quicquid factum non oportuit, & verbi diuini gladio succinctus, fregit terrores armorum, vir tantæ auctoritatis, vt per vnus os Bernardi purpurati Patres, Episcopi, Reges, Principesque terrarum, quasi per commune mundi oraculum loquerentur; Tanti præterea pannoso illi, & contempto, Europam peragranti concursus, & gratulationes fiebant, vt sidera, si in terras descenderent, non essent plus venerationis habitura.

S. Bernardi eloquentia.

Alteri haud extrahis, si vt olim Timotheo rete appinxeris, in quod vrbes, & Prouincia, terrarumque regiones se induant, nam in Valentiam, Aragonia, Nauarra, Burgundia, Normania, Auernia, Vasconia, Britannia, Belgio, Insubria, Liguria, Anglia, Scotia, Hibernia, quas ille prouincias non tam passibus obruit, quam clarissimis religionis trophæis illustrauit, tot animas ab erroribus, & flagitiorum cœno expediuit, vt Deopus sit id ipsum petere asere. *Qui enumerat in studiis stellarum.*

Sanctorum factum impera concertia.

Quod si pugnas, & concertationes audire desideras, specta mihi Athanasij, Anibolij, Basilij, Chrysostomi, cum Imperatoribus, & Augustis, mulieribus, conuersiones, quibus, quid grauius est, aut constantius? Tonant Regum imperia, fulgurant purpuræ, fremunt arma, intentantur exilia. Descendunt in arenam scæminæ, quibus ad singularem præpostera, & impotentis naturæ malitiam summum imperium, quasi intentus in bonorum ceruices arcus accesserat. At illi non secus ac annosæ arbores altissimis defixæ radicibus, cæli flementis iras, incussamque vim ventorum, atque grandinum fortiter excipiunt; Stant in caussa Dei præclarissimi athletæ, honestissimo puluere

sordidi, leui, alacres, erecti testimonio conscientæ, patiuntur, vincunt, triumphant, & tandem omnes infra se procellas despiciunt.

Quod